

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 7.12.2011
KOM(2011) 870 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, VÝBORU REGIONŮ A
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování

{SEK(2011) 1527 v konečném znění}

1. MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY – HYBNÁ SÍLA RŮSTU

Hospodářský úspěch Evropy z velké části závisí na růstu malých a středních podniků (MSP) plně uplatňujících svůj potenciál. Malé a střední podniky přispívají více než polovinou z celkové přidané hodnoty v nefinančním sektoru hospodářství a během posledních pěti let vytvořily 80 % všech nových pracovních příležitostí v Evropě.¹

Malé a střední podniky se často potýkají se značnými obtížemi při získávání finančních prostředků, které potřebují pro růst a inovace.

Jednou z klíčových priorit stanovených ve strategii Evropa 2020, tj. strategii růstu EU pro příští desetiletí, stejně jako v Aktu o jednotném trhu² a iniciativě na podporu malých a středních podniků³ přijatých Komisí, je usnadnit přístup malých a středních podniků k financování. Roční analýza růstu⁴ zdůraznila stěžejní roli zdravého finančního systému pro podporu růstu a stanovení akčních priorit v krátkodobém horizontu.

V této souvislosti může prováděný program reforem finančních služeb, který je reakcí na finanční krizi, malým a středním podnikům přinést výhody v oblasti regulace. Kromě toho Komise navrhuje uvolnit další finanční prostředky na úrovni EU, které budou směřovány k řešení zásadních tržních selhání, jež omezují růst malých a středních podniků.

V tomto akčním plánu předkládá Komise různé politiky, jejichž provádění má usnadnit 23 milionům malých a středních podniků v Evropě přístup k financování a významně přispět k růstu.⁵

2. REAKCE NA PROBLÉMY

Obtížný přístup k financování je jednou z hlavních překážek, které brání růstu malých a středních podniků, jak je podrobněji uvedeno v příloze⁶. Tyto překážky mají více příčin, některé jsou cyklické⁷, jiné strukturální. Velkou roli hrají asymetrické informace mezi poskytovateli finančních prostředků a žadateli.

Malé a střední podniky jsou z hlediska externího financování do velké míry závislé na bankovních úvěrech, a proto by měly mít k dispozici vhodné alternativy.

Komise využije **regulaci**, aby malé a střední podniky více zviditelnila pro investory a zajistila pro tyto podniky přitažlivější a přístupnější trhy. Změny právních předpisů budou udržovat správnou rovnováhu mezi obezřetnostní regulací a financováním

¹ Strukturální statistika podnikání (Eurostat).

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database.

² KOM(2011) 206.

³ KOM(2011) 78.

⁴ KOM(2011) 815 v konečném znění.

⁵ Iniciativy, které naváží na tento akční plán, budou podrobně rozpracovány a budou případně zahrnovat odpovídající posouzení dopadů.

⁶ ECB, Zjišťování ohledně přístupu malých a středních podniků k financování, únor 2010.

⁷ EIM, Cykličnost financování malých a středních podniků, březen 2009.

malých a středních podniků a mezi ochranou investorů a opatřeními individuálně přizpůsobenými malým a středním podnikům.

Za druhé Komise má v úmyslu i nadále využívat **rozpočet** EU s cílem usnadnit přístup malých a středních podniků k financování, jež je potřebné pro řešení zásadních tržních selhání (tj. asymetrie informací a roztržitosti trhů rizikového kapitálu) omezujících malé a střední podniky. Zásah EU musí mít zřetelnou přidanou hodnotu doplňující finanční zdroje dostupné na vnitrostátní úrovni a musí mobilizovat další finanční prostředky (působení „finančního multiplikačního efektu“).⁸

Za třetí Komise využije svou **koordinační** úlohu, a to zejména ve spolupráci s členskými státy, k výměně osvědčených postupů a vytvoření součinností mezi opatřeními přijatými na vnitrostátní a unijní úrovni.

I když většina opatření bude přijata ve střednědobém až dlouhodobém horizontu, zároveň je nutno zdůraznit, že Evropa již podniká řadu **kroků k řešení naléhavých problémů**.

Hlavním cílem je stabilizovat ekonomickou a finanční situaci. Na konci října se hlavy států a představitelé vlád dohodli na přijetí komplexního souboru opatření k řešení současného napětí na finančních trzích a zároveň na zachování toku úvěrů do reálné ekonomiky a zabránění přehnanému omezení dostupnosti úvěrů.

Jmenovitě malým a středním podnikům poskytuje Evropa ve stávajícím programovacím období (2007–2013) vyváženou kombinaci pružných finančních nástrojů, které jsou nezbytné pro řešení jejich odlišných potřeb financování. Finanční nástroje rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace s rozpočtem 1,1 miliardy EUR by měly finančním institucím umožnit poskytnout dalších zhruba 30 miliard EUR⁹ pro více než 315 000 malých a středních podniků. V letech 2008–2011 poskytla Evropská investiční banka (EIB) malým a středním podnikům úvěry ve výši přibližně 40 miliard EUR, kterých využilo více než 210 000 malých a středních podniků.

V oblasti politiky soudržnosti Komise již přijala opatření pro zajištění investic do malých a středních podniků v 15 členských státech prostřednictvím nástrojů finančního inženýrství vytvořených strukturálními fondy. Tato opatření byla dále posílena a nyní umožňují investice do malých a středních podniků ve všech členských státech v jakémkoli stadiu jejich obvyklé podnikatelské činnosti, a tak představují významný alternativní zdroj financování k získání přístupu k úvěrům. Odhaduje se, že pomoc poskytnutá podnikům formou investic do vlastního kapitálu, záruk a úvěrů dosáhne ve stávajícím období nejméně 3 miliard EUR.

Pro zajištění lepšího přístupu k úvěrům byl v rámci finančního nástroje na sdílení rizik sedmého rámcového programu EU pro výzkum a technologický rozvoj

⁸ Opatření jsou v souladu se současným a budoucím finančním rámcem. Veškerá opatření předpokládaná v tomto akčním plánu jsou v souladu s návrhem programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky a programu Horizont 2020. Náklady agentur a evropské sítě podniků (European Enterprise Network) pokryjí přidělené prostředky, s nimiž Komise již nyní počítá v rámci svého úředního plánu.

⁹ tj. za každé euro investované prostřednictvím programu pro konkurenceschopnost a inovace nakonec příjemce získá asi 30 EUR.

vytvořen specifický nástroj pro sdílení rizika dostupný od roku 2012. Nástroj pro sdílení rizika poskytne prostřednictvím mechanismu sdílení rizik částečné záruky finančním zprostředkovatelům, čímž sníží jejich finanční riziko a podpoří je v poskytování úvěrů ve výši 25 000 EUR až 7,5 milionu EUR malým a středním podnikům zabývajících se výzkumem, vývojem a inovacemi.

3. OPATŘENÍ V OBLASTI REGULACE

3.1. Zlepšení regulačního rámce pro rizikový kapitál

3.1.1. *Nové právní předpisy týkající se rizikového kapitálu*

Fondy rizikového kapitálu jsou subjekty poskytující převážně kapitálové financování společnostem, které jsou obecně velmi malé nebo právě procházejí prvotním stadiem své existence. Financování pomocí rizikového kapitálu má v EU vysoký, přesto z velké části nevyužitý potenciál pro rozvoj malých a středních podniků. I přes značnou velikost odvětví správy aktiv v Evropské unii nebyla v současných právních předpisech Unie navržena žádná zvláštní ustanovení, která by směřovala investiční společnosti do malých a středních podniků. Správci fondů rizikového kapitálu mohou jen zřídka využívat pasu zavedeného směrnicí o správcích alternativních investičních fondů, protože jeho hraniční hodnota 500 milionů EUR je vyšší než objem většiny portfolií fondů rizikového kapitálu v EU.

Komise¹⁰ proto nyní navrhuje nový evropský systém rizikového kapitálu, který umožní fondům rizikového kapitálu EU nabízet své finanční prostředky a navýšit kapitál na celoevropské úrovni v rámci jednotného trhu. Nový systém sníží roztržštěnost trhů rizikového kapitálu na úrovni jednotlivých států, která brání přeshraničním operacím a omezuje nabídku rizikového kapitálu.

Nový rámec bude jednoduchý a účinný, s jednoduchou registrací v domovském členském státě, zjednodušenou oznamovací povinností a s přizpůsobenou organizací a pravidly chování.

Po zavedení by tento rámec měl rozšířit trh rizikového kapitálu a měl by vést za prvé k větším a účinnějším fondům rizikového kapitálu s více možnostmi specializace podle druhu investic, za druhé ke zvýšení konkurence mezi fondy a k větší rozrůzněnosti jejich investic a za třetí k vyššímu objemu přeshraničních finančních prostředků dostupných malým a středním podnikům.

Společně s tímto akčním plánem předkládá Komise nový rámec EU pro rizikový kapitál a vytváří tak skutečný vnitřní trh pro fondy rizikového kapitálu. Komise vyzývá Parlament a Radu, aby tento legislativní návrh přijaly do června 2012.

3.1.2. *Regulační rámec pro investice do rizikového kapitálu*

Institucionální investoři, především pojišťovací společnosti, ale do určité míry také banky, jsou potenciálními investory do fondů rizikového kapitálu. V některých členských státech jsou významnými investory již dnes.

¹⁰ Návrh Komise z roku 2007 na vzájemné uznávání fondů rizikového a rozvojového kapitálu, přestože ho v roce 2008 podpořily členské státy, nesnížil roztržštěnost právních předpisů jednotlivých států.

Nové obezřetnostní rámce pro pojišťovnictví (Solventnost II¹¹) a bankovníctví (nařízení a směrnice o kapitálových požadavcích¹²) vyvolaly obavy, že by mohlo dojít k nižším investicím do fondů rizikového kapitálu, se kterými se pro účely výpočtů obezřetnostních požadavků¹³ zachází jako s nekotovanými investicemi nebo vysoce rizikovými aktivy (společně s komoditami a hedgeovými fondy).

Toto zacházení je reakcí na obavy z hlediska obezřetnosti. Nicméně dobře nastavený legislativní rámec pro rizikový kapitál, který bere na vědomí zejména výhody rozložení rizika, může umožnit určitou výši investic rizikového kapitálu tak, aby nevznikly obavy z hlediska obezřetnosti.

Na základě odborné spolupráce s Evropským orgánem pro bankovníctví a Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění Komise vypracuje v roce 2012 studii o vztahu mezi obezřetnostní regulací a investováním rizikového kapitálu realizovanými bankami a pojišťovacími společnostmi jako součást obsáhlejších úvah o dlouhodobých investicích.

3.1.3. *Daňové reformy ve prospěch malých a středních podniků*

Komise spolupracovala s odborníky ve členských státech a v daném odvětví na způsobech odstranění právních a daňových překážek bránících přeshraničnímu investování rizikového kapitálu. Skupina daňových odborníků¹⁴ odhalila hlavní daňové problémy spojené s přeshraničními investicemi rizikového kapitálu, které mohou díky nedostatečné soudržnosti mezi 27 daňovými systémy v rámci Evropské unie vést ke dvojímu zdanění, nejistotám v daňovém zacházení a administrativním překážkám.¹⁵ Přestože dvoustranné smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi členskými státy by za normálních okolností měly těmto obtížím zabránit, nemusejí vždy zohledňovat složité obchodní struktury používané v rámci investování rizikového kapitálu.

Evropský režim pro rizikový kapitál sice odstraní překážky přeshraničního získávání finančních prostředků, ale problémy se zdaněním finančních prostředků investovaných v zahraničí sám o sobě nevyřeší. Společné pojetí fondu rizikového kapitálu spolu s řešeními členských států by však bylo dobrým výchozím bodem pro další zkoumání daňových problémů, které mohou bránit přeshraničnímu investování takových fondů.

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

¹² Dne 20. července 2011 přijala Komise soubor legislativních opatření k posílení regulace bankovního sektoru. Návrh nahrazuje stávající směrnice o kapitálových požadavcích (2006/48 a 2006/49) směrnici a nařízením a představuje další významný krok k vytvoření zdravějšího a bezpečnějšího finančního systému. Směrnice upravuje přístup k činnosti přijímání vkladů, zatímco nařízení stanoví obezřetnostní požadavky, které musí instituce dodržovat. Viz KOM(2011) 453 v konečném znění, KOM(2011) 452 v konečném znění navržené Komisí dne 20. července 2011 a v současné době projednávané v Radě a Parlamentu.

¹³ Viz například článek 123 v navrhovaném nařízení o obezřetnostních požadavcích pro úvěrové instituce a investiční společnosti, KOM(2011) 452 v konečném znění ze dne 20.7.2011.

¹⁴ http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/initiatives_small_business/venture_capital/tax_obstacles_venture_capital_en.pdf.

¹⁵ Odlišné definice toho, co představuje stálá provozovna, často ukládají fondům rizikového kapitálu zřídit dceřinou společnost a čelit zvýšenému administrativnímu a daňovému zatížení.

V roce 2012 Komise dokončí svoje šetření daňových překážek přeshraničního investování rizikového kapitálu s cílem předložit v roce 2013 řešení zaměřená na odstranění těchto překážek a zároveň zamezení vyhýbání se daňovým povinnostem a daňovým únikům.

3.2. Pravidla pro státní podporu týkající se přístupu malých a středních podniků k financování

Politika státní podpory může různým způsobem napomáhat přístupu malých a středních podniků k financování a zároveň poskytuje pomoc bankám z důvodů zachování finanční stability a zajišťuje poradenství členským státům v otázce koncipování režimů podpor, které podporují cíle strategie Evropa 2020 (výzkum, vývoj a inovace, regionální a sociální soudržnost atd.) a zohledňují specifické potřeby malých a středních podniků.

Pokyny pro rizikový kapitál¹⁶ umožňují podporovat financování počáteční fáze malých a středních podniků, získávat soukromý kapitál a zmírňovat selhání trhu. Komise rozpoznala větší nedostatek vlastního kapitálu a zvýšila hraniční hodnotu pro investice do vlastního kapitálu začínajícího podniku z 1,5 milionu EUR na 2,5 milionu EUR. Pravidla státní podpory umožňují za zvláštních okolností zásah i za touto hranicí.

Do roku 2013 Komise přezkoumá obecné nařízení o blokových výjimkách a řadu pokynů ke státní podpoře, včetně rizikového kapitálu, s cílem naplnit záměry strategie Evropa 2020 a reagovat na potřeby malých a středních podniků.

3.3. Zlepšení přístupu malých a středních podniků na kapitálové trhy

V zájmu zlepšení přístupu malých a středních podniků¹⁷ na kapitálové trhy navrhuje Komise řadu změn právních předpisů, které mají více zviditelnit trhy pro malé a střední podniky, a pokud možno snížit náklady a regulační zatížení malých a středních podniků a zároveň udržet odpovídající úroveň ochrany investorů.

3.3.1. Zviditelnění trhů malých a středních podniků

Komise chce usnadnit rozvoj homogenních trhů pro růst malých a středních podniků přitažlivých pro investory. V návrhu směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID)¹⁸ navrhla přidělit označení „trh pro růst malých a středních podniků“ těm mnohostranným obchodním systémům (MOS), které by odpovídaly společnému souboru charakteristik. Cílem je nalézt odpovídající rovnováhu mezi přiměřenými požadavky na malé a střední podniky a vysokou úroveň ochrany investorů¹⁹.

¹⁶ Pokyny Společenství pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků, Úř. věst. C 194, 18.8.2006, str. 2–21.

¹⁷ V rámci finančních trhů se k malým a středním podnikům řadí také společnosti s omezenou tržní kapitalizací (nižší než 100 milionů EUR).

¹⁸ Směrnice o trzích finančních nástrojů, kterou se ruší směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, KOM(2011) 656 v konečném znění přijatá dne 20.10.2011.

¹⁹ Úroveň ochrany investorů by byla dále posílena navrhovaným rozšířením působnosti směrnice o zneužívání trhu na mnohostranné obchodní systémy (MOS).

Toto označení by mělo tyto trhy více zviditelnit, přilákat investory a zvýšit jejich likviditu. Označení by mělo být dobrovolné a vycházelo by z požadavků, které Komise přijme na základě návrhu Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA). Označení by udělovaly příslušné vnitrostátní orgány. Naopak označení umožní trhům vyvinout více standardizované nástroje (indexy, zvláštní fondy, které na těchto trzích investují), vytvářet sítě mezi mnohostrannými obchodními systémy a dodržovat osvědčené postupy.

V říjnu 2011 bylo v právních předpisech EU pro kapitálové trhy (MiFID) navrženo označení „trh pro růst malých a středních podniků“. Komise vyzývá Parlament a Radu, aby přijaly tento legislativní návrh co nejrychleji.

3.3.2. *Zviditelnění kotovaných malých a středních podniků*

Návrh na změnu směrnice o průhlednosti²⁰ se zaměřuje na zlepšení přístupu k regulovaným informacím v Evropě. V současné době je přístup k finančním informacím o kotovaných společnostech zbytečně složitý, neboť strany, které mají o tyto informace zájem, musí při jejich vyhledávání projít 27 různých vnitrostátních databází.

Vysoce kvalitní porovnatelné informace široce dostupné z ústředního přístupového místa na úrovni Unie by investorům umožnily více využívat informací o kotovaných malých a středních podnicích. Ústřední přístupové místo může omezit překážky a náklady na vstup pro poskytovatele nových obchodních informací, kteří mají zájem vstoupit na trh a vyplnit mezeru v poskytování informací o menších firmách. Stejně tak je možné vybízet přímo menší emitenty, aby investovali do tvorby kvalitnějších informací a formátů dokumentů zaměřených na přeshraniční investory.

Komise ve spolupráci s Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy zdokonalí stávající systém ukládání údajů a na úrovni Unie vytvoří jednotné přístupové místo pro regulované informace. Komise usnadní přístup k vysoce kvalitním informacím o kotovaných malých a středních podnicích. Vyzývá Parlament a Radu, aby tento legislativní návrh přijaly do konce roku 2012.

3.3.3. *Snížení zatížení spojeného s výkaznictvím pro kotované malé a střední podniky*

Za účelem zjednodušení **účetních pravidel** pro malé a střední podniky a dalšího snížení jejich administrativní zátěže přijala Komise návrh směrnice o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách určitých forem podniků.²¹ To by mohlo malým a středním podnikům ušetřit až 1,7 miliard EUR ročně. Vyšší porovnatelnost účetních závěrek a větší zaměření na podstatné informace by měly vést k přijímání lepších investičních rozhodnutí a lepší alokaci kapitálu.

Komise rovněž navrhuje snížit **požadavky na malé emitenty a jejich náklady**, a to zejména zrušením čtvrtletních zpráv a širším využitím šablon vytvořených Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy, které by investorům usnadnily

²⁰ Směrnice, kterou se mění směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a směrnice Komise 2007/14/ES, KOM(2011) 683 v konečném znění přijaté dne 25.10.2011.

²¹ KOM(2011) 684 v konečném znění.

porovnání informací. Mírnější režim nové směrnice o průhlednosti se bude vztahovat na všechny emitenty a na malé emitenty bude mít větší dopad v podobě nižších nákladů. Ochrana investorů by byla zajištěna prostřednictvím povinného zveřejňování pololetních a ročních výsledků a rovněž prostřednictvím poskytování informací, jak požaduje směrnice o zneužívání trhu a směrnice o prospektu. Podniky by samozřejmě měly možnost poskytovat investorům další informace.

Nedávná novela směrnice o prospektu²² zavedla režim přiměřeného zveřejňování informací pro malé a střední podniky a společnosti s omezenou tržní kapitalizací. Tento režim by měl omezit množství poskytovaných informací a snížit administrativní zatížení malých a středních podniků a malých emitentů, aniž bude dotčena ochrana investorů.

V říjnu 2011 byl předložen legislativní návrh, kterým se mění směrnice o účetnictví, která má zjednodušit a zlepšit účetní pravidla pro malé a střední podniky.

Komise zároveň předložila návrh přezkumu směrnice o průhlednosti s cílem snížit regulační zatížení pro malé emitenty.

Komise vyzývá Parlament a Radu, aby tyto legislativní návrhy přijaly do konce roku 2012.

Do července 2012 budou v kontextu směrnice o prospektu navrženy akty v přenesené pravomoci stanovující náplň režimu přiměřeného poskytování informací pro malé a střední podniky a malé emitenty.

3.4. Přezkoumání dopadu kapitálových požadavků stanovených pro banky na malé a střední podniky

Stávající kapitálový rámec pro banky vytvořený Basilejským výborem pro bankovní dohled – provedený do právních předpisů Unie prostřednictvím dvou změn směrnice o kapitálových požadavcích (novela CRD III²³ a návrhy CRD IV a nařízení o kapitálových požadavcích) – je zaměřen na posílení pravidel obezřetnosti bank. Kromě toho, že vyžaduje vyšší a kvalitnější kapitál, klade vyšší kapitálové požadavky na tržní aktivity a posiluje pravidla pro řízení rizika likvidity. To zajistí větší finanční stabilitu, důkladnější modely bankovního podnikání a zdravější rozvahy.

V rámci CRD IV bude pro stávající obezřetné nakládání s úvěry poskytovanými malým a středním podnikům i nadále využíváno ustanovení tzv. Basel II (preferenční riziková váha pro expozice vůči malým a středním podnikům ve výši 75 % v rámci standardizovaného přístupu). Výhodnější režim pro expozice vůči malým a středním podnikům by vyžadoval přezkum mezinárodního rámce Basel. Především by bylo třeba ukázat, že současný přístup je příliš přísný. Riziková váha pro expozice vůči malým a středním podnikům je proto v návrhu Komise předmětem přezkumu.

Komise na základě konzultace s Evropským orgánem pro bankovnínictví vypracuje do 24 měsíců poté, co nové nařízení vstoupí v platnost, zprávu o poskytování úvěrů

²² Směrnice 2010/73/ES, Úř. věst. L 327 ze dne 11.12.2010.

²³ Směrnice 2010/76/EU, již v platnosti.

malým a středním podnikům a fyzickým osobám. Tuto zprávu předloží Evropskému parlamentu a Radě společně s veškerými vhodnými návrhy ohledně přezkumu rizikové váhy pro malé a střední podniky. V této souvislosti je Evropský orgán pro bankovnínictví žádán, aby do 1. září 2012 provedl analýzu stávajících rizikových vah a vypracoval zprávu, kde se zároveň zaměří na testování možností snížení s přihlédnutím ke scénáři jejich snížení o jednu třetinu v porovnání s aktuální situací.

Na základě zprávy Evropského orgánu pro bankovnínictví a doporučení v ní obsažených Komise zváží vhodná opatření týkající se rizikové váhy pro malé a střední podniky v kontextu rámce CRD IV a nařízení o kapitálových požadavcích.

3.5. Urychlené zavedení směrnice o opožděných platbách

Mnohé platby v obchodních transakcích mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné správy se uskutečňují mnohem později, než bylo dohodnuto. To je pro evropské podniky nákladné a celkový objem opožděného obrátu dosahuje výše zhruba 1,1 bilionů EUR.²⁴ Předpokládá se, že peněžní toky pro malé a střední podniky se zvýší zkrácením platebních lhůt na základě ustanovení revidované směrnice o opožděných platbách.²⁵ To by mohlo vést k menší potřebě krátkodobého financování z vnějších zdrojů.

Komise důrazně vyzývá členské státy, aby urychlily zavádění směrnice o opožděných platbách a zavedly ji před termínem provedení v březnu 2013.

3.6. Inovační režim pro evropské fondy sociálního podnikání

Sociální podniky představují vznikající odvětví v EU. Jedná se o podniky, jejichž základním cílem je dosažení sociálních dopadů, a nikoli tvorba zisku ve prospěch akcionářů nebo jiných zúčastněných stran. Jelikož se jedná o sociálně inovativní a často také nově založené podniky, tvoří je převážně malé a střední podniky, které se potýkají s problémy přístupu k financování stejně jako všechny malé podniky.

Komise představuje nový režim evropských fondů sociálního podnikání, který umožní fondům v EU, aby se na tuto oblast zaměřily a mohly být nabízeny v celé EU pod konkrétním a charakteristickým označením. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby toto nové nařízení přijaly do konce roku 2012.

4. FINANČNÍ OPATŘENÍ EU PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

Komise navrhla celou řadu nových finančních nástrojů, které mají usnadnit přístup malých a středních podniků k financování i do budoucna (2014–2020). Je důležité zajistit větší zjednodušení a lepší soudržnost mezi různými režimy financování v EU. Komise zavedla zásady dluhové a kapitálové platformy, které sjednotí společné mechanismy nástrojů, zefektivní vztahy s finančními partnery a posílí účinnost správy.²⁶ Na základě politiky soudržnosti pro období 2014–2020 bude posílena

²⁴ SEK(2009) 315.

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Bude nutno ji provést, a to nejpozději do 16. března 2013.

²⁶ KOM(2011) 662.

oblast působnosti finančních nástrojů, a to rozšířením jejich působnosti a zvýšením pružnosti a účinnosti jejich prováděcích rámců.

4.1. Opatření ke zlepšení úvěrování malých a středních podniků

Komise navrhla dluhový finanční nástroj EU pro růst, výzkum a inovace podniků, který bude poskytovat záruky a další formy sdílení rizika s cílem zlepšit situaci malých a středních podniků týkající se získávání úvěrů, včetně malých a středních podniků zaměřených na výzkum a inovace.

Tento finanční nástroj bude představovat integrovanou strukturu zahrnující různé nástroje s konkrétními cíli politiky v souladu se sdělením Komise „*Rámec pro novou generaci inovačních finančních nástrojů – kapitálové a dluhové platformy EU*“²⁷. Bude financován v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020)²⁸, programu Horizont 2020²⁹ a programu Tvůrčí Evropa.

Prostřednictvím programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky³⁰ Komise podnikům, a zejména malým a středním podnikům, poskytne nástroj pro úvěrové záruky, který nabídne záruky:

(i) pro dluhové financování prostřednictvím úvěrů, podřízených a účastnických úvěrů nebo leasingu, jehož cílem je zmírnit specifické problémy, s nimiž se potýkají malé a střední podniky při získávání financování pro svůj růst;

(ii) pro přeměnu portfolií dluhového financování malých a středních podniků v cenné papíry (sekuritizaci) zaměřenou na mobilizaci dalšího dluhového financování pro malé a střední podniky.

Nástroj pro úvěrové záruky bude, kromě úvěrů v sekuritizovaném portfoliu, pokrývat úvěry do výše 150 000 EUR s minimální dobou splatnosti 12 měsíců.

Kromě toho Komise prostřednictvím programu Horizont 2020³¹ poskytne dluhový nástroj specializovaný na malé a střední podniky s cílem podpořit výzkum a inovace (malé a střední podniky orientované na výzkum a inovace). Specializovaný nástroj pro malé a střední podniky bude do malých a středních podniků zabývajících se výzkumem a inovacemi směřovat úvěry, které doplní financování prostřednictvím nástroje pro úvěrové záruky v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky.

Komise dále navrhuje stanovit nástroj pro záruky zaměřený zejména na malé a střední podniky působící v odvětví kultury a umění. Tento nástroj bude rovněž zaveden v rámci dluhového finančního nástroje EU.

²⁷ KOM(2011) 662.

²⁸ KOM(2011) 834/2.

²⁹ KOM(2011) 808 v konečném znění.

³⁰ Orientační rozpočet pro dluhové a kapitálové nástroje v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky činí 1,4 mld. EUR.

³¹ Orientační rozpočet pro dluhové a kapitálové nástroje v rámci programu Horizont 2020 činí 3,8 mld. EUR.

V rámci programu EU pro sociální změny a inovace Komise navrhuje finanční podporu pro mikrofinancování mikropodniků a financování sociálních podniků.

Komise a zúčastněné strany budou pořádat pracovní semináře s těmi členskými státy, které v dané chvíli stále zaostávají v používání finančních nástrojů EU, s cílem usnadnit budování institucí a podpořit využívání záruk Unie a rizikového kapitálu.

Komise bude i nadále posilovat úvěrování mikropodniků a podporovat přijetí Evropského kodexu vhodného chování při poskytování mikroúvěrů.

Komise navrhuje:

1. Posílený a rozšířený dluhový finanční nástroj EU s cílem zlepšit poskytování úvěrů malým a středním podnikům, včetně malých a středních podniků specializujících se na výzkum a inovace. Zahrnuje nástroj pro úvěrové záruky v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020) a specializovaný nástroj pro malé a střední podniky v rámci dluhového nástroje programu Horizont 2020.

Dluhový finanční nástroj EU bude zahrnovat také nástroj pro odvětví kultury a umění financovaný v rámci programu Tvůrčí Evropa (2014–2020) pro zlepšení přístupu malých a středních podniků působících v odvětví kultury a umění v Evropě k financování.

2. Zvláštní osu v rámci programu EU pro sociální změny a inovace (2014–2020) pro mikrofinancování a sociální podnikání (2014–2020), která bude podporovat zejména mikrofinancování mikropodniků, vytvoření instituční kapacity poskytovatelů mikroúvěrů a financování rozvoje sociálních podniků.

Evropská investiční banka zachová svou úvěrovou činnost zaměřenou na malé a střední podniky v rozsahu zhruba na úrovni roku 2011 při respektování tržních podmínek a v souladu se svojí kapacitou financování. Evropská investiční banka bude i nadále přispívat ke zlepšování úvěrových podmínek, zvyšování pružnosti a zajištění rychlého rozdělování prostředků. Evropská investiční banka a Evropský investiční fond budou i nadále rozvíjet vzájemnou součinnost prostřednictvím operací se sdílením rizika, včetně sekuritizace portfolia dluhu malých a středních podniků, částečně ve spolupráci s Komisí.

4.2. Opatření pro zlepšení přístupu k rizikovému kapitálu a jinému rizikovému financování

Komise navrhuje kapitálový finanční nástroj EU určený pro růst a výzkum a inovace podniků v EU, který podnikům od jejich počáteční fáze (včetně založení) až po fázi růstu poskytne rizikový kapitál a mezaninové financování.

Tento finanční nástroj bude představovat integrovanou strukturu zahrnující různé nástroje s konkrétními cíli politiky v souladu s rámcem pro novou generaci inovačních finančních nástrojů. Bude financován v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky a programem Horizont 2020.

Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky bude zahrnovat kapitálový nástroj určený pro podniky ve fázi expanze a růstu. Tento nástroj bude možné použít pro investování v počáteční fázi ve spojení s programem Horizont 2020.

Program Horizont 2020 bude zahrnovat kapitálový nástroj určený pro podniky v počáteční fázi. Tento nástroj bude možné použít pro investování ve fázi expanze a růstu ve spojení s programem pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky.

Skupina Evropské investiční banky bude i nadále podporovat růst malých a středních podniků prostřednictvím širokého spektra kapitálových produktů, a zejména na základě rozšířeného mandátu Evropské investiční banky k rizikovému kapitálu. Další spolupráce mezi skupinou EIB a Evropskou komisí, i na základě ujednání o sdílení rizik, se bude rozvíjet s cílem usnadnit získávání dalších veřejných a soukromých zdrojů.

Komise navrhuje:

1. Posílený a rozšířený kapitálový finanční nástroj s cílem zlepšit přístup malých a středních podniků k rizikovému kapitálu a dalším druhům rizikového financování od jejich počáteční fáze (včetně založení) po fázi růstu. Kapitálový finanční nástroj bude financován v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky a programem Horizont 2020.

2. Zřízení fondů finančních zdrojů v rámci kapitálového finančního nástroje EU, které poskytnou kapitál do fondů rizikového kapitálu zaměřených zejména na investice ve více než jednom členském státu. Vnitrostátní veřejné finanční instituce i soukromí investoři budou vyzváni k účasti ve fondu.

Skupina Evropské investiční banky bude i nadále podporovat růst malých a středních podniků prostřednictvím širokého spektra kapitálových produktů, a zejména na základě rozšířeného mandátu Evropské investiční banky k rizikovému kapitálu. Další spolupráce mezi skupinou EIB a Evropskou komisí, i na základě ujednání o sdílení rizika, se bude rozvíjet s cílem usnadnit získávání dalších veřejných a soukromých zdrojů.

5. DALŠÍ OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ PŘÍZNIVĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

5.1.1. Kvalitnější informace pro malé a střední podniky

Velkým přínosem pro malé a střední podniky by byl snadnější přístup k informacím na místní a regionální úrovni. Orgány členských států jsou vyzývány, aby zlepšily přístup malých a středních podniků k různým národním a regionálním zdrojům finančních prostředků a v této souvislosti posoudily možnost vytvoření jednotné vnitrostátní internetové databáze finančních zdrojů na základě osvědčených postupů.

Evropská komise a skupina Evropské investiční banky ve spolupráci s finančními zprostředkovateli rozšíří přístup malých a středních podniků k informacím o různých finančních nástrojích Unie a možnostech úvěru pro malé a střední podniky. Stejně

tak se zlepši informace pro zprostředkovatele, včetně menších bank. Bude vyvinuta snaha o zjednodušení administrativního zatížení a rozšíření spektra jazyků.

Banky a ostatní finanční instituce jsou vyzývány, aby poskytovaly klientům informace o alternativních finančních nástrojích a aktivně podporovaly síť mentorů, poradců a neformálních investorů (tzv. „business angels“).

Role Komise bude následující:

1. Posílí kapacitu evropské sítě podniků (Enterprise Europe Network) v oblasti finančního poradenství s cílem poskytnout malým a středním podnikům kvalitnější informace o různých zdrojích financování, a to doplněním stávajících národních informačních struktur.

2. Zajistí sdružování a zpřístupňování veškerých informací o financování v EU prostřednictvím jednotného vícejazyčného internetového portálu zaměřeného na různé zdroje financování EU pro malé a střední podniky.

Banky a další finanční zprostředkovatelé budou podle svého prohlášení prosazovat mezi svými členy opatření na posílení informací o finančních nástrojích EU a veřejných grantech pro malé a střední podniky.

5.1.2. Lepší sledování trhu úvěrů pro malé a střední podniky

Přesné statistické údaje o úvěrech pro malé a střední podniky nejsou v současné době shromažďovány. Dostupné odhady, jako např. úvěry nižší než 1 milion EUR nebo nižší než 250 000 EUR, ukazují, že podíl malých a středních podniků na celkových nových úvěrech v eurozóně činí v průměru přibližně 20 %.³²

Zlepšení sledování trhu úvěrů pro malé a střední podniky by umožnilo lepší tvorbu politiky založenou na důkazech. To by rovněž pomohlo při posuzování dopadů opatření na podporu financování malých a středních podniků stejně jako nových kapitálových požadavků na úvěrové instituce.

Komise bude spolupracovat s federacemi bank a přijímat doporučení od ostatních dotčených institucí (Evropské centrální banky, Evropského orgánu pro bankovníctví) k posílení analytického rámce pro poskytování úvěrů malým a středním podnikům s cílem zajistit lepší porovnatelnost a soudržnější metodiku.

5.1.3. Podpora kvalitativního úvěrového hodnocení

Kvalitativní ukazatele výkonnosti – historie podniku, konkurenční postavení podniku na trhu nebo jiná nehmotná aktiva – jsou nezbytné k doplnění standardního oceňování malých a středních podniků.

Předložení kvalitativních dotazníků je mezi evropskými bankami již běžnou praxí. Nicméně proces statistického modelování těchto informací není okamžitý a většina

³²

Statistika úrokových sazeb měnových finančních institucí Evropské centrální banky, nové úvěry v eurozóně nefinančním podnikům, průměr za srpen 2010 – červenec 2011.

modelů naráží na problém se ztrátou informací při převádění kvalitativních údajů do kvantitativních modelů.

Kromě toho jsou již k dispozici ustanovení, která malým a středním podnikům umožňují požadovat od bank informace o jejich úvěrovém hodnocení a skóre³³. Bylo by důležité v plném rozsahu zavést tato ustanovení do praxe.

Komise bude podporovat výměnu osvědčených postupů a vyzývá bankovní sektor a federace malých a středních podniků k podpoře využití kvalitativního hodnocení jako nástroje, který doplní standardní kvantitativní hodnocení úvěruschopnosti malých a středních podniků.

5.1.4. Povzbuzování činnosti neformálních investorů a přeshraničních investic

Neformální investoři poskytují finanční prostředky i manažerské zkušenosti, což zvyšuje pravděpodobnost přežití začínajících podniků. V nově založených podnicích často představují největší zdroj vnějšího financování, hned po rodině a přátelích. Vzhledem k neformální povaze jejich činnosti lze tuto jen obtížně měřit.

Komise bude sledovat evropský trh neformálních investorů a jiné trhy s informacemi a prověří záměr stimulovat tyto trhy prostřednictvím podpory investičních programů a programů připravenosti na vstup investorů pobídnutím skupiny potenciálních investorů, aby se stali neformálními investory, a vytvořením skupiny manažerů sítě neformálních investorů.

V roce 2011 skupina EIB posílila svůj mandát k rizikovému kapitálu do výše 5 miliard EUR a rozšířila působnost na společné investování s neformálními investory.

Komise bude činit následující:

- 1. Bude dále podporovat společné investice s neformálními investory, a to různou formou a ve spolupráci s Evropským investičním fondem a členskými státy v rámci možností strukturálních fondů.**
- 2. Zváží opatření pro další rozvoj přeshraničních kontaktů mezi podniky a investory, zejména neformálními, na základě návrhů skupiny odborníků v roce 2012.**
- 3. Zvýší míru vzájemného přiřazení nabídek a poptávek v oblasti rizikového kapitálu v rámci evropské sítě podniků (Enterprise Europe Network).**

5.1.5. Podpora informací o přístupu malých a středních podniků na kapitálové trhy

K vytvoření příznivého prostředí pro malé a střední podniky je třeba přijmout významná opatření, vyhledávat růstový kapitál, zaměřit se na to, jak přilákat širší spektrum investorů, a pomoci snížit kapitálové náklady malých a středních podniků. Je nutno poskytovat více informací podnikům střední velikosti o výhodách a nákladech spojených s kotováním. Komise rovněž posoudí, jak podpořit přístup

³³

Ustanovení čl. 145 odst. 4 směrnice o kapitálových požadavcích a čl. 418 odst. 4 návrhu nařízení o kapitálových požadavcích.

k trhům s dluhopisy malých a středních podniků a jejich sekuritizaci. Komise spolu se stranami zúčastněnými na finančním fóru malých a středních podniků bude i nadále³⁴ přispívat k informačním kampaním a připraví evropského informačního průvodce pro podniky, které usilují o vydání akcií. Komise bude také provádět propagační činnost, jako je udělení ceny za kotaci MSP v daném roce.

Zúčastněné strany, a zejména burzy cenných papírů, jsou vybízeny, aby malým a středním podnikům poskytovaly více informací o výhodách kotace na burze a způsobu vydávání akcií.

Komise podpoří zřízení nezávislého institutu na podporu analýz a výzkumu kotovaných podniků střední velikosti, a tím posílí zájem investorů o tento segment.

5.1.6. *Koordinace a provádění politik*

Komise bude i nadále spolupracovat v rámci finančního fóra pro malé a střední podniky s cílem vyhledávat nové strategie usnadňující přístup malých a středních podniků k financování. Nezbytným předpokladem pro zlepšení výkonnosti evropského finančního systému je vzájemné získávání zkušeností v oblasti tvorby politiky. Některé členské státy spolu s obchodními organizacemi, bankami a jinými finančními institucemi již zřídily vnitrostátní finanční fóra pro malé a střední podniky s cílem poskytovat praktická řešení toho, jak zlepšit přístup k financování.

Zkušenosti na celostátní úrovni jsou zvláště důležité pro úvěrové postupy a úvěrový proces. V různých členských státech byla přijata některá opatření na posílení průhlednosti úvěrového procesu, včetně zpětné vazby na malé a střední podniky v případě zamítnutí žádosti o poskytnutí úvěru.

V některých členských státech byly vytvořeny vnitrostátní kodexy úvěrování nebo ustanovení zprostředkovatelé úvěrů s cílem řešit problém asymetrie informací v procesu posuzování rizik malých a středních podniků a zlepšit úvěrový proces. V některých členských státech byla směrnice o spotřebitelských úvěrech rozšířena na malé podniky. I když tyto různé modely mohou odrážet rozdílnou vnitrostátní situaci, existuje prostor pro celkové zlepšení jejich fungování.

Komise doporučuje, aby:

členské státy a asociace zúčastněných subjektů zřídily vnitrostátní finanční fóra pro malé a střední podniky, která by nabízela řešení jak zlepšit přístup k financování;

banky, další finanční instituce a federace malých a středních podniků vytvořily vnitrostátní kodexy chování a pokyny ke zvýšení průhlednosti při úvěrování, popřípadě podpořily činnost úvěrových zprostředkovatelů.

V roce 2012 má Komise v úmyslu přezkoumat stávající úvěrové postupy, včetně mechanismů průhlednosti.

³⁴

V průběhu let 2008 až 2010 byly ve všech hlavních městech Evropské unie uspořádány „Dny financování EU pro malé a střední podniky“ o financování malých a středních podniků.

Na základě výsledků tohoto přezkumu může Komise zvážit přijetí regulačních opatření na podporu odpovědného a průhledného poskytování úvěrů malým a středním podnikům.

6. ZÁVĚR

Malé a střední podniky budou zdrojem růstu a pracovních míst v Evropě pouze tehdy, pokud se zlepší jejich přístup k financování. V krátkodobém horizontu to znamená stabilizovat finanční trhy a posílit banky a zároveň zajistit, aby do malých a středních podniků i nadále proudily úvěry.

Ve střednědobém horizontu má Komise v úmyslu výrazně zlepšit právní prostředí pro malé a střední podniky a zároveň posílit jednotný trh rizikového kapitálu, zlepšit fungování kapitálových trhů a snížit náklady a zatížení malých a středních podniků. Komise hodlá posílit své záruky a prostředky rizikového kapitálu a doplnit tak úsilí vyvíjené Evropskou investiční bankou a členskými státy. Komise hodlá prosazovat poskytování informací pro malé a střední podniky, malým a středním podnikům a o malých a středních podnicích, zlepšit přístup k finančním nástrojům, snížit nedostatek informací, s nímž se malé a střední podniky potýkají při získávání finančních prostředků, a usnadnit jim přístup na kapitálové trhy.

Evropská unie a členské státy musí postupovat společně, aby zlepšily přístup malých a středních podniků k financování. Komise plní svoji úlohu opatřeními navrhovanými v rámci tohoto akčního plánu a bude spolupracovat s členskými státy, finančním sektorem a federacemi malých a středních podniků, aby tato opatření přinesla výsledky a přispěla k ekonomickému oživení.